

**ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА
ДИАЛЕКТИКА ПОДІЛУ Й КООПЕРАЦІЇ ПРАЦІ ЯК ВНУТРІШНІЙ ІМПУЛЬС РОЗВИТКУ ЇЇ СУСПІЛЬНОЇ ФОРМИ**

Дмитриченко Л.І., д.е.н., професор, ДонНУ

Дмитриченко Л.А., к.е.н., доцент, ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського

Дмитриченко Л.І., Дмитриченко Л.А. Диалектика поділу і кооперації праці як внутрішній імпульс розвитку її суспільної форми.

У статті досліджено діалектичний зв'язок поділу і кооперації праці як внутрішній імпульс розвитку її суспільної форми. Доведено, що окрім інвестиційних і податкових механізмів активізації виробництва найсуттєвішим є організація праці, розвиток механізму її стимулювання і як наслідок – розвиток її суспільної форми.

Аргументовано тезу, згідно якої в умовах ринкової економіки організація праці, розвиток її суспільної форми на підґрунті поділу й кооперації праці все більше набуває статусу особливого чинника соціально-економічного розвитку країни.

Доведено, що поширення меж і розвитку структури сукупної праці безпосередньо залежить від потреб суспільства. Визначено кількісні й якісні показники оцінки стану розвитку сукупної суспільної праці. Проаналізовано причини, що гальмують розвиток суспільної форми праці в умовах сучасної ринкової економіки.

Ключові слова: внутрішній імпульс розвитку, економічний закон, економічна система, кооперація праці, соціально-економічний розвиток, суспільний поділ праці, суспільна форма праці.

Дмитриченко Л.И., Дмитриченко Л.А. Диалектика разделения и кооперации труда как внутренний импульс развития его общественной формы.

В статье исследована диалектическая связь разделения и кооперации труда как внутренний импульс развития его общественной формы. Показано, что кроме инвестиционных и налоговых механизмов активизации производства существенной является организация труда, развитие механизма его стимулирования и как следствие – развитие его общественной формы.

Доказано, что расширение границ и развитие структуры совокупного труда непосредственно зависит от потребностей общества. Определены качественные и количественные показатели оценки состояния развития совокупного общественного труда.

Проанализированы причины, тормозящие развитие общественной формы труда в современных условиях рыночной экономики.

Ключевые слова: внутренний импульс развития, экономический закон, экономическая система, кооперация труда, социально-экономическое развитие, общественное разделение труда, общественная форма труда.

Dmytrychenko L., Dmytrychenko L. Dialectics of division and cooperation of labour as intrinsic impulse of development it's social form.

The paper studies the dialectical relationship of division and cooperation of labor as the drive for the development of its social form. It is shown that in addition to investment and tax arrangements for revitalizing the production of a substantial organization of labor, the development of a mechanism to stimulate it, and as a consequence – the development of its social form.

It is proved that the expansion of the boundaries and the development of the structure of the total labor directly related to the needs of society.

Defined qualitative and quantitative assessment of the total social labor.

Analyzed the reasons hampering the development of the social form of labor in the modern market economy.

Keywords: intrinsic impulse of development, economic law, economic system, cooperation of labour, division of labour, social-economic development, social form of work.

Актуальність теми дослідження. Будь-яка країна, на якому б етапі розвитку вона не знаходилася і у якій би системі вона не функціонувала, має за мету розвиток продуктивних сил. Без цього унеможливиться розв'язання жодної проблеми як на макrorівні й мікрорівні, на рівні окремих економічних суб'єктів, а також на рівні окремої особи. У свою чергу, розвиток продуктивних сил неможливий без певних форм організації праці.

Суспільна праця завжди протікає у певній суспільній формі й виступає як сукупність її особливих видів. Це обумовлено, з одного боку, суспільним поділом праці, а з іншого боку – кооперацією праці. Діалектична єдність суспільного поділу праці й кооперації праці виступає внутрішнім імпульсом розвитку її (праці) суспільної форми й таким чином активізує розвиток продуктивних сил суспільства. Отже означена проблема залишається актуальною в усі часи існування суспільства.

Аналіз останніх публікацій. Нажаль проблеми суспільної форми праці, передумов і механізмів усупільнення праці останнім часом майже не розглядаються в науковій економічній літературі. Це пояснюється загальною тенденцією відходу від фундаментальних досліджень й розвитком процесу прагматизації науки, що має місце в сучасному науковому середовищі і з чим неможливо погодитися. Адже розв'язання конкретних практичних проблем неможливе без фундаментального методологічного підґрунтя.

У такому аспекті викликає позитивне враження проведення Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна політична економія та інституціоналізм: конструктивний діалог в ім'я розвитку», яка відбулася в Національній металургійній академії України (м. Дніпропетровськ) в жовтні 2012 року. В конференції приймали участь провідні українські й зарубіжні вчені, у доповідях яких йшлося про оновлення сучасної економічної теорії [1, с. 99-107]. Вчені розглядали низку проблем політичної економії, але жодного доповіді не було присвячено головній, на наш погляд, проблемі – проблемі праці, форм її організації й розвитку процесу її усупільнення.

Аналогічну оцінку можна дати й низці наукових праць, присвячених дослідженню економічних систем. Йдеться, наприклад, про статтю М.Скрипниченко й А.Абдрахманової «Методологічні основи ієрархічного вимірювання ефективності соціально-економічних систем» [2, с. 61-70]. Серед безлічі показників, запропонованих авторами для вимірювання ефективності соціально-економічних систем запропоновано використовувати лише один, пов'язаний з працею – трудові ресурси. Та й то автори пропонують використання цього показника на мезорівні (на рівні вітчизняної промисловості).

Проте, можна виділити декілька наукових статей, в яких розглядається проблема організації праці й де поставлено комплекс питань щодо соціального змісту праці, її соціальної орієнтації, механізмів розвитку процесу соціалізації праці в умовах ринкової економіки, а також механізмів формування соціальної держави на підґрунті усупільнення праці. У такому аспекті заслуговує на увагу змістовна наукова робота Т.М.Кір'яна й М.С.Шаповала «Теоретико-методологічні положення щодо соціальної організації праці» [3]. Проте навіть у такому контексті дослідження проблем праці відсутньою є проблема суспільної форми праці як такої та проблема механізмів її розвитку.

Постановка проблеми та ціль дослідження. Оскільки діалектика суспільного поділу й кооперації праці практично не розглядається в сучасній науковій літературі, тим більше не аналізується вплив суспільного поділу й кооперації праці на розвиток її (праці) суспільної форми, а також на розвиток продуктивних сил суспільства, ціллю даної наукової статті є дослідження означеного аспекту проблеми суспільної форми праці.

Результати дослідження. Одним з чинників, що обумовили інтерес до даної проблеми, є катастрофічний стан національної економіки України. Провоєм цього є нестабільність основних соціально-економічних показників, хибне становище і навіть знищення низки галузей вітчизняного виробництва. Звісно, що за понад двадцять років ринкових трансформацій українська економіка не тільки не наблизилася до рівня 100% ВВП 1990 року, але й має велими нестабільну характеристику цього показника.

На наш погляд, навіть фінансово-економічна криза, що розпочалася з 2008 року й продовжується дотепер, а також інші проблеми й суперечності в економічному житті суспільства, обумовлені відсутністю міцної методологічної бази наукового дослідження проблем організації праці та її стимулювання. До цього необхідно додати ще й поступове «зникнення» самого процесу праці, «виштовхування» реальної економіки віртуальними економічними процесами.

Яскравим прикладом, що доводить такий висновок, є стаття Т.Гурової й О.Івантера «Мы ничего не производим», надрукована у

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

журналі «Експерт» наприкінці 2012 року [4]. І хоча в статті йдеться про стан російської економіки, проблеми, що розглядають автори, безпосередньо стосуються й України. Так, у поточному році в Україні спостерігається спад виробництва за всіма показниками. Про це відкрито йдеться в офіційних статистичних звітах, про це говорять представники владних структур та провідні вчені так званої офіційної економічної науки. На наш погляд, це вже само по собі є прогресивним, оскільки ідеологічні реверанси в бік зростання національної економіки за минулий рік на 5% при 12% інфляції можуть розцінюватися лише як вульгаризація дійсного стану економіки, оскільки мими «плюси» насправді являються реальними «мінусами». Але ідеологізація економічної ситуації не дає змоги обґрунтувати ефективний механізм подолання суперечностей в економіці й активізації праці та розвитку її суспільної форми. Остання в ринковій економіці набуває не аби якого значення. Отже необхідно активізувати виробництво.

Окрім інвестиційних і податкових механізмів активізації виробництва найсуттєвішим є організація праці, розвиток механізму її стимулювання і як наслідок – розвиток її суспільної форми. Стимули до праці активізує виробництво, що, в свою чергу, поживить торгівлю (зокрема, зовнішню торгівлю) і нормалізує відтворювальні процеси в економіці, забезпечить розвиток малого підприємництва й активізує відтворення населення. А, по зауваженню вчених, в господарській конкуренції завжди виграє країна, у якій мешкає й, відповідно, працює більше людей. Даний висновок вельми справедливо покладений в основу формування марксистської концепції доданої вартості. Адже лише працею збільшується багатство суспільства, зростає додана вартість, яку використовує суспільство для розвитку окремої особи й усієї сучасної економічної системи.

Розвиваючи дану думку, можна заперечити: хіба країни з більшою кількістю населення мають відповідно високий рівень розвитку продуктивних сил? Звісно, що одного чинника наявних трудових ресурсів не вистачає для розвитку виробництва. З одного боку, потрібно озброїти людей засобами виробництва, а отже необхідно інвестувати в економіку. І чим вище рівень інвестицій і рівень капіталоозброєності працівника, тим вище продуктивність праці й рівень розвитку економіки. З іншого боку, необхідно працевлаштувати незаймані у виробництві людські ресурси, що за умов високого рівня розвитку продуктивних сил і наявності інвестиційних ресурсів надає можливість розвивати сферу послуг.

Таким чином, стає зрозумілим, що організація праці, розвиток її суспільної форми на підґрунті поділу й кооперації праці все більше набуває статусу особливого чинника соціально-економічного розвитку країни.

Відомо, що суспільна праця завжди виступає як сукупність певних видів діяльності. Людство не в змозі виробляти, не з'єднуючись певним чином для сумісної діяльності й для сумісного обміну своєю діяльністю. Внаслідок цього сфери виробництва (сфери праці) перетворюються «у більш менш залежні одна від одної галузі сукупного суспільного виробництва» [5, с. 364].

Категорію «сукупна праця» необхідно розглядати насамперед у зв'язку з безпосереднім процесом праці сукупного робітника, асоційованого й суспільно організованого. Суспільний поділ праці обумовлює те, що «індивідуальні робочі сили з самого початку функціонують лише як елементи сукупної робочої сили...» [5, с. 88]. У зв'язку з цим існує точка зору, що категорію сукупної праці необхідно розглядати лише на рівні всього суспільного виробництва. Ми вважаємо, що такий підхід не є аргументованим. Справа в тому, що й сам К.Маркс вважав вельми допустимим аналіз сукупної суспільної праці на інших рівнях господарювання. Наприклад, він наголошував на існуванні сукупного механізму праці в мануфактурі й відповідно йому – на існуванні сукупного робітника в мануфактурі [5, с. 357-359]. Проте, низка вчених вважає, що «сукупна праця приватного підприємства не входить в систему «сукупна суспільна праця»» [6, с. 78].

Заперечуючи такий висновок, наголосимо на тому, що в умовах суспільного поділу праці й існування товарно-грошових ринкових відносин сукупна праця приватного підприємства набуває характеру сукупної суспільної праці саме через обмін продуктами цієї праці на ринку. Отже в ринковій економіці приватна праця стає формою своєї протилежності – суспільною працею, якщо її результати визнаються суспільством (обмінюються на ринку).

За таких умов ринкова економіка апіорі має бути ефективною. Сукупна праця як сумісна праця суспільства розкриває найважливіші соціально-економічні риси сукупної діяльності в цілях досягнення корисного ефекту в інтересах всіх суб'єктів суспільства. Проте, існують певні суперечності й недоліки ринкової економіки (про які багато йдеться в сучасній економічній літературі), що заперечує розповсюдженню позитивного ефекту праці на всі верства ринкового суспільства. Виникає питання: «Яким чином уникнути розбазарювання живої праці в масштабі суспільного виробництва, щоб збільшити кількість корисної сумісної асоційованої праці, підвищити продуктивну силу праці суспільства?». Відповідь на це непросте питання ґрунтується на наступному методологічному підґрунті: сукупна праця збільшує продуктивну силу суспільства, оскільки «найбільша економія робочої сили міститься у *посонанні окремих сил* в колективну силу суспільства і в такому устрої, який заснований на цій концентрації сил, що дотепер протистоять одна одній» [7, с. 541].

Таким чином, існує діалектична суперечність – єдність протилежностей: сукупна праця виступає єдністю різних видів праці в системі розподілу праці. Отже при аналізі сукупної праці й форм її організації необхідно виділяти два процеси: поєднання праці в ціле й відштовхування один від одного різних видів праці в різних галузях і в різних підприємствах. Але слід мати на увазі, що все це протікає в нутрі цілого – сукупної суспільної праці. Відштовхування різних видів суспільної праці відбувається на підґрунті спеціалізації й розвитку структури сумісної праці, а поєднання – на підґрунті кооперації праці. Ці процеси протікають одночасно й передбачають один одного, виступаючи внутрішнім імпульсом розвитку сукупної праці. Наслідком цих процесів є розвиток продуктивних сил суспільства і усупільнення праці.

З розвитком продуктивних сил поглиблюється суспільний поділ праці, що обумовлює виникнення нових видів трудової діяльності. Внаслідок цього поширюються межі суспільної кооперації праці й формуються нові структури й нові пропорції в нутрі суспільного поділу праці.

Необхідно зауважити, що поширення меж і розвитку структури сукупної праці безпосередньо залежить від потреб суспільства. Ускладнення системи й структури потреб асоційованих виробників призводить до ускладнення структури сукупної праці. Це яскраво підтверджує тезу: сукупна праця – характерна риса суспільної праці асоційованих виробників, що характеризує обсяг, межі й структуру сумісного обміну діяльністю для задоволення соціально-економічних потреб.

Країнам сучасної ринкової економіки притаманний високий рівень розвитку сукупної суспільної праці. Існують кількісні й якісні показники оцінки стану розвитку сукупної суспільної праці. Якісна оцінка визначається соціально-економічними характеристиками сукупної робочої сили, серед яких, наприклад, загальноосвітній рівень, рівень професійної підготовки, рівень залучення до процесу управління як на рівні підприємства. Корпорації, так і на рівні муніципалітетів і країни в цілому. Кількісними показниками ступеня розвитку сукупної суспільної праці є абсолютні й відносні показники, серед яких, наприклад, кількість зайнятих працівників, наявні трудові ресурси, кількість зайнятих по сферах діяльності й галузям економіки, кількість зайнятих за статтю й за віком, у виробничій сфері й у сфері послуг тощо.

Важливою характеристикою ефективності функціонування сукупної праці є її продуктивність. Продуктивність праці зазвичай характеризує ступінь її економічності за умов суспільно нормальної інтенсивності. В реальному секторі економіки продуктивність праці вимірюється виробництвом валового внутрішнього продукту на одну зайняту в цьому секторі особу. В ринковій економіці в цілому цей показник, на нашу думку, для багатьох дослідників і певних верств суспільства втрачає сенс з наступних причин:

- по-перше, зникає питання розподілу праці на продуктивну й непродуктивну (у тому сенсі, в якому це питання поставили ще представники класичної школи політичної економії). Адже продуктивною вважається будь-яка праця, що приносить дохід;
- по-друге, значно поширюється сфера послуг, яка в більшості випадків не виробляє певний продукт, але приносить дохід;
- по-третє, поширюються межі віртуальної економіки, що обумовлює асиметричність інформації й унеможливує підрахування реального рівня продуктивності праці;
- по-четверте, в сучасних умовах суттєво змінилася ідеологія суспільства: трудяща особа робочих професій для певної частини суспільства перестає бути соціально значимою особою. Засоби масової інформації розповідають про «солодке життя» й «захмарних доходах» певної частини суспільства й таким чином формують соціальну філософію, яка спонукає людей (по більшій частині – молодь, так

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

званий стратегічний ресурс суспільства й суспільного виробництва) до отримання легких доходів, не зв'язаних з працею в реальному секторі економіки. У зв'язку з цим виникає низка суперечностей в розвитку процесу усупільнення праці й розвитку її суспільної форми. Питання щодо означених суперечностей потребує окремого дослідження;

- по-п'яте, (і це, на наш погляд, одна з основних причин знецінення показника продуктивності суспільної праці) ігнорування багатьма представниками сучасної економічної науки теорії трудової вартості, спираючись на альтернативні теорії «корисності», «граничної корисності», «факторів виробництва» тощо. На підґрунті названих теорій вельми зручно виправдовувати й захищати економічні інтереси володарів крупного капіталу. Проте, очевидно, що без фактора «праця» й «робоча сила» та її продуктивність у масштабі суспільства капітал доходу не принесе. Ось і виникає ситуація, при якій 97% фінансових потоків і доходів забезпечується на рівні самого фінансового сектору, і лише 3% фінансових потоків обслуговують реальний сектор економіки. Це обумовлює зовнішній феномен зростання обсягів ВВП, при тому, що реальний сектор гине. До того ж за умов існуючих темпів так званого розвитку національної економіки України й зростання ВВП, за умов негативної динаміки інвестицій (навіть у фактичних цінах інвестиції в основний капітал за 2008-2011 роки скоротилися на понад 10%) зростає кількість українських мільйонерів і мільярдерів [8, с. 198]. Звісно, що таке становище не додає позитиву до розвитку суспільної форми праці, що є безперечним атрибутом ринкової економіки;

- по-шосте, існує ще одна причина, що призводить до втрати сенсу підраховувати продуктивність суспільної праці – ігнорування вимог об'єктивних економічних законів, суб'єктивізація економічних відносин. Це проявляється практично в усіх сферах економічного життя суспільства. А найголовніше – у сфері розподілу створеного суспільною працею продукту. Ігнорування закону розподілу згідно праці. Заробітна плата найманих працівників відірвана від реального трудового внеску й не може бути стимулом якісної продуктивної праці, а відтак – стимулом економічного зростання й розвитку національної економіки.

Висновки:

1. Розвиток продуктивних сил неможливий без певних форм організації праці.
2. Поширення меж ринкової економіки й ринкових відносин об'єктивно обумовлює розвиток суспільної форми праці.
3. Існує діалектична суперечність – єдність протилежностей: сукупна суспільна праця виступає єдністю різних видів праці в системі розподілу праці. Отже при аналізі сукупної суспільної праці й форм її організації необхідно виділяти два процеси: з одного боку, процес поєднання праці в ціле; з іншого боку, процес відштовхування один від одного різних видів праці в різних галузях і в різних підприємствах.
4. Ці процеси протікають одночасно й передбачають один одного, виступаючи внутрішнім імпульсом розвитку сукупної суспільної праці. Наслідком цих процесів є розвиток продуктивних сил суспільства і усупільнення праці.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Конструктивний діалог в ім'я розвитку фундаментальної економічної науки // Економічна теорія: науковий журнал. – 2012. – № 4. – С. 99-107.
2. Скрипниченко М.І. Методологічні основи ієрархічного вимірювання ефективності соціально-економічних систем / М.І. Скрипниченко, А.О.Абдрахманова // Економічна теорія: науковий журнал. – 2013. – № 1. – С. 61-70.
3. Кір'ян Т.М. Теоретико-методологічні положення щодо соціальної організації праці / Т.М.Кір'ян, М.С.Шаповал // Вісник економічної науки України. Науковий журнал. – 2011. – №1 (19). – С. 50-61.
4. Гурова Т. Мы ничего не производим / Т.Гурова, А.Ивантер // Эксперт. – 2012. – № 47 (829).
5. Маркс. К. Капитал. Т.1 / К.Маркс. Ф.Энгельс. – Соч. 2-е изд. – Т. 23. – 908 с.
6. Общественная форма труда при социализме / Под ред. засл. деятеля науки РСФСР, д.э.н. проф. А.Д.Смирнова и академика АН ВНР К.Сабо. – М.: Экономика, изд-во Будапештского ун-та экономических наук им. К.Маркса, 1984. – 264 с.
7. К.Маркс. Ф.Энгельс. – Соч. 2-е изд. – Т. 2. – С. 541.
8. Статистичний щорічник України за 2011 рік / За ред. Осаулєнка О.Г. – Київ: ТОВ «Август Трейд», 2012. – 558 с.

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РОСТОВСКОЙ ОБЛАСТИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Добролежа Е.В., доктор экономических наук, доцент кафедры банковского дела Ростовского государственного экономического университета (РИНХ)

Чубарова Г.П., кандидат экономических наук, доцент кафедры банковского дела Ростовского государственного экономического университета (РИНХ)

Добролежа Е.В., Чубарова Г.П. Тенденции развития инвестиционной деятельности Ростовской области Российской Федерации

В статье рассмотрены современные тенденции инвестиционной деятельности Ростовской области России, обеспечивающие лидерские позиции области по объему инвестиций в основной капитал и инвестиционному потенциалу. В результате анализа структуры инвестиций по отраслям экономики Ростовской области выявлено, что сфера производства и распределения электроэнергии, газа и воды занимает наибольший удельный вес. В рамках инвестиционной программы Ростовской области на 2013 год по строительству и ремонту бюджетных и социально значимых объектов региона наибольший объем расходов (65,7%) планируется направить на развитие дорожного комплекса области – строительство и реконструкцию автодорог, обеспечение освещением трасс межмуниципального значения. В структуре источников финансирования инвестиций в основной капитал самая значительная доля средства (66,6%) в Ростовской области приходится на привлеченные. Объем бюджетного финансирования в области в последние годы имеет тенденцию ежегодного снижения на фоне увеличения кредитных ресурсов. Изучены основные документы инвестиционного законодательства области. Проанализированы риски и перечислены проблемы, сдерживающие развитие инвестиционной деятельности в области.

Ключевые слова: объем инвестиций в основной капитал по федеральным округам и Ростовской области, структура инвестиций по отраслям экономики, факторы инвестиционного климата, направления поддержки инвестиционной деятельности, ключевые проблемы инвестиционной сферы Ростовской области.

Добролежа Е.В., Чубарова Г.П. Тенденції розвитку інвестиційної діяльності Ростовської області Російської Федерації

У статті розглянуто сучасні тенденції інвестиційної діяльності Ростовської області Росії, що забезпечують лідерські позиції області за обсягом інвестицій в основний капітал і інвестиційному потенціалу. У результаті аналізу структури інвестицій за галузями економіки Ростовської області виявлено, що сфера виробництва і розподілу електроенергії, газу та води займає найбільшу питому вагу. У рамках інвестиційної програми Ростовської області на 2013 рік з будівництва та ремонту бюджетних і соціально значущих об'єктів регіону найбільший обсяг витрат (65,7%) планується направити на розвиток дорожнього комплексу області - будівництво та реконструкцію автодорог, забезпечення освітленням трас міжмуниципальної значення. У структурі джерел фінансування інвестицій в основний капітал найзначніша частка засоби (66,6%) в Ростовській області припадає на залучені. Обсяг бюджетного фінансування в області в останні роки має тенденцію щорічного зниження на тлі збільшення кредитних ресурсів. Вивчені основні документи інвестиційного законодавства області. Проаналізовано ризики і перераховані проблеми, що стримують розвиток інвестиційної діяльності в області.